

VETERINÁRNÍ A FARMACEUTICKÁ UNIVERZITA BRNO
Fakulta veterinární hygieny a ekologie
Ústav ekologie a chorob zvířat, ryb, včel

Bakalářská práce

Způsoby odchovu lovné pernaté zvěře

Autor: Milan Novotný

Vedoucí práce: Ing. František Vitula

BRNO 2016

PROHLÁŠENÍ STUDENTA

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci vypracoval zcela samostatně, pod vedením vedoucího bakalářské práce a veškeré podkladové materiály, z nichž jsem vycházel, uvádím v Seznamu literatury.

V Brně dne 18. března 2016

.....
(podpis studenta)

Poděkování

Děkuji Svému vedoucímu práce panu ing. Františku Vitulovi za odborné vedené mé bakalářské práce, cenné rady a ochotu při práci.

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Cíl práce	6
3. Vlastní text práce.....	7
3.1. Suchozemská pernatá zvěř - zástupci	7
3.1.1. Bažant obecný – viz. kapitola 3.3	7
3.1.2. Bažant královský	7
3.1.3. Krocan divoký	7
3.1.4. Perlička obecná (kropenatá)	8
3.1.5. Holub hřivnáč	8
3.1.6. Hrdlička zahradní	9
3.1.7. Straka obecná	9
3.1.8. Vrána obecná.....	9
3.2. Vodní pernatá zvěř - zástupci	10
3.2.1. Kachna divoká – viz. kapitola 3.4	10
3.2.2. Husa velká	10
3.2.3. Husa polní	10
3.2.4. Husa běločelá	10
3.2.5. Polák velký.....	11
3.2.6. Polák chocholačka.....	11
3.2.7. Lyska černá	11
3.3. Bažant obecný – vybraný zástupce suchozemské pernaté zvěře	12
3.3.1. Metody odchovu.....	15
3.3.1.1. Divoký (přirozený) chov bažantí zvěře.....	15
3.3.1.2. Polodivoký (usměrněný) chov bažantí zvěře	16
3.3.1.3. Krotký (umělý či voliérový) chov bažantí zvěře	17
3.3.2. Líhňářský provoz.....	19

3.3.3.	Odchov kuřat	21
3.3.4.	Vypouštění bažantů	21
3.4.	Kachna divoká – vybraný zástupce vodní pernaté zvěře.....	23
3.4.1.	Metody odchovu.....	25
3.4.1.1.	Divoký (přirozený) chov kachen.....	25
3.4.1.2.	Polodivoký chov	26
3.4.1.3.	Voliérový (krotký) chov divokých kachen	26
3.4.2.	Líhňářský provoz.....	27
3.4.3.	Odchov kachňat.....	27
3.4.4.	Vypouštění kachen na vodu	28
3.5.	Významné choroby v chovech pernaté zvěře	29
3.5.1.	Virové choroby.....	29
3.5.1.1.	Pseudomor (Newcastelská nemoc)	29
3.5.1.2.	Mramorovaná slezina bažantů	29
3.5.1.3.	Virová hepatitida kachen	30
3.5.2.	Bakteriální choroby	30
3.5.2.1.	Mykoplazmoza.....	30
3.5.2.2.	Aviární tuberkulóza	30
3.5.2.3.	Botulismus	31
3.5.3.	Parazitární choroby	31
3.5.3.1.	Kokcidióza	31
3.5.3.2.	Trichomonóza ptáků	32
3.5.3.3.	Syngamóza.....	32
3.5.4.	Plísňová onemocnění.....	32
3.5.4.1.	Aspergilóza	32
3.6.	Welfare zvěře.....	33
3.6.1.	Minimální standardy pro chov bažantů a kachen	34

3.6.1.1.	Minimální standardy pro ochranu nosnic v alternativních chovech § 8	34
3.6.1.2.	Minimální standardy pro ochranu kachen, hus, krůt § 6.....	35
3.7.	Myslivecká statistika	36
4.	Závěr.....	44
5.	Literatura	46
6.	Abstrakt	49
7.	Přílohy	50

1. Úvod

V dnešní době působením mnohých nepříznivých vlivů, jako je nešetné intenzivní zemědělství, ve kterém používají zemědělci stále více a více chemických látek na svá pole s cílem zvýšení výtěžnosti pole a tím pádem vyšší úrody, která dopomáhá vyšším finančním ziskům, vlivem toho, že místo přirozených úkrytů pro zvěř a remízků, se stále zvyšuje plocha obhospodařované půdy těžkou zemědělskou technikou. Také zaznamenáváme vysoký nárůst zvěře černé, která je vysoce vitální a páchá škody na drobné zvěři a v neposlední řadě vinou této doby, kdy se po našich silnicích prohánějí nepředstavitelné počty aut, dochází k úbytku zvěře, zejména pak té drobné.

V době nedávno minulé byly počty drobné zvěře na jiné, vyšší úrovni než dnes. Koroptev polní využívala remízků jako svých úkrytů. Bohužel dnes koroptev polní v naší přírodě již skoro nepotkáme. Mohlo by se stát, že v budoucnu by takto mohl dopadnout i bažant obecný nebo zajíc polní a naše děti by je znali jen z encyklopedie. Aby se tak nestalo, jsou tady myslivci, kteří se snaží o obhospodařování zvěře, její chov, rozmnožování a následnou reintrodukcí do honiteb. Neodmyslitelně k tomu patří také tlumení zvěře škodící myslivosti.

V této práci jsem se zabýval způsoby odchovu lovné pernaté zvěře a tyto způsoby jsem pak srovnával s welfare, které je nezbytné pro dobrou reprodukci a pro dosažení dobré kvality i kvantity. Uvedl jsem základní dvě linie pernaté zvěře a to suchozemskou a vodní pernatou zvěř, následně jako dva hlavní zástupce mé práce, jsem zvolil bažanta obecného a kachnu divokou.

2. Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je seznámení s lovnými druhy pernaté zvěře, dále prozkoumání a utřídění způsobů odchovu bažanta obecného a kachny divoké, se zaměřením na hlavní výhody a nevýhody jednotlivých metod a jejich úspěšnost. Určení hlavních chorob, vyskytujících se v chovech pernaté zvěře. Na závěr porovnat tyto poznatky s kritérii welfare, popřípadě navrhnout možnosti řešení problémů. Tato práce může poté sloužit jako jakýsi pomocník při chovu těchto druhů pernaté zvěře. Na tuto bakalářskou práci bych později rád navázal při vypracování diplomové práce a tím ji ještě prohloubil a zdokonalil.

3. Vlastní text práce

3.1. Suchozemská pernatá zvěř - zástupci

Mezi suchozemskou pernatou zvěř, která je obhospodařovaná lovem patří:

3.1.1. Bažant obecný – viz. kapitola 3.3

3.1.2. Bažant královský

Základní zbarvení kohouta je zlatohnědé, okraje per jsou černé. Temeno a přední strana krku jsou bílé. Má bílé skvrny na břiše. Svrchní křídelní krovky jsou bílé s černými okraji. Ocasní pera, měřící až 180cm, jsou bílá s černými příčnými proužky a zlatohnědými okraji. Na běháku je ostruha. Ve zbarvení slepice převládá šedohnědá barva a je poněkud tmavší a pestřejší než slepice jiných druhů bažantů (Červený et al., 2010).

Pochází z Asie (Čína). Obývá biotopy horských lesních porostů. Bažant královský byl na území ČR introdukován mnohem později než bažant obecný. I když měl na adaptaci kratší dobu, dobře se ekologicky přizpůsobil. Na rozdíl od bažanta obecného je vázán svým výskytem na lesní biotopy. Přitom se nevyskytuje na okrajích lesa, ale uvnitř lesních porostů. Bažant královský hnízdí na zemi. Jde o mělkou kotlinku, slabě vystlanou rostlinným materiálem. V úplné snášce bývá 7-15 vajec. U volně žijící populace v ČR bylo v úplné snášce v průměru 10 vajec. V průběhu snáškového období snese 1 samice průměrně 0,345 vajec za den. Zbarvení vajec je smetanově nebo olivově hnědé, vejce jsou matná, jejich povrch je hladký. Inkubační doba trvá 24-25 dní, na vejcích sedí samice. Mláďata jsou nekrmivá (nidifugní) (Beklová et al., 1998).

3.1.3. Krocan divoký

V České republice to není původní druh. Krocan je výrazně větší než krůta, má větší kožní laloky na hlavě a také větší ocas. Ve zbarvení krocana převládají tmavé odstíny hnědě měděné až téměř černé barvy s výrazným kovovým leskem. Kožní laloky jsou červenomodré a během toku se nápadně zvětšují. Krocanům vyrůstá na hrudi dlouhá štětka. Zbarvení krůt je téměř stejné jako u krocánů, ale chybí mu větší kovový lesk a celkově je matnější. Kožní laloky na hlavě jsou menší a ne tak výrazně zbarvené jako laloky krocánů. Štětka na prsou je kratší (Červený et al., 2010).

Krocan divoký je původem ze Severní Ameriky. Jde o polygamní druh. Hnízdí v lesnatých krajinách s keřovým a bylinným podrostem. Hnízdo je umístěno na zemi a je v podobě mělkého rostlinným materiálem vystlaného důlku. Hnízdní perioda trvá od dubna do května. Samice inkubuje vejce sama, do 1 hnízda může snášet více samic. Počet vajec v úplné snášce je 8-15 (20), průměrně 11 vajec. Vejce jsou eliptická až oválná. Jejich zbarvení bělavé, žlutavé, růžové s fialově hnědými skvrnami. Vejce jsou slabě lesklá, povrch je hladký. Inkubační doba trvá 28 dní. Krocan divoký patří mezi nekrmivé (nidifugní) ptačí druhy (Beklová et al., 1998).

3.1.4. Perlička obecná (kropenatá)

Perlička kropenatá pochází z Afriky. Výchozí forma se vyskytuje v Západní Africe, kde žije v suchých lesostepních biotopech. Hnízdo umísťuje na zemi v porostu trav pod keřovým nebo stromovým porostem. Hnízdo je zemní kotlinka spoře vystlaná rostlinným materiálem. Hnízdní perioda začíná koncem března. V úplné snášce je 8-12 vajec. Při větším počtu vajec jde o snůšku dvou samic. Tvar vajec je špičatě až krátce oválný. Vejce mají relativně silnou skořápku. Zbarvení vajec je okrové, rezavohnědé nebo bělavé rezavohnědé. Vejce mají povrch hladký a matně lesklý. Inkubační doba trvá 24-25 (27) dní (Beklová et al., 1998).

3.1.5. Holub hřivnáč

Asi 42 cm dlouhý holub řádu měkkozobí, na svrchní straně, hlavě a křídlech modrošedý, přední část křídel s bílou skvrnou. Krk leskle zelený s bílými skvrnami po stranách. Narůžovělá hrud', modrošedé břicho. Světlešedý ocas, na konci tmavý pruh. Červené stojáčky, žlutá světla (Liščák, 2007).

Tažný druh, ve výjimečně příznivých zimách může malá část populace přezimovat. Hnízdo je obvykle na stromech nebo na vyšších keřích při okraji souvislých lesních porostů, umístěné ve vidlicích vodorovných větví. Hnízdo je plochá, velmi jednoduchá stavba ze suchých větviček okolních stromů. Od konce března snáší samice vejce, obvykle jsou dvě, oválná až kulovitá, čistě bílá. Po 17 dnech inkubace, na níž se podílejí oba ptáci, se líhnou mláďata. Zpočátku je rodiče krmí výměškem sliznice volete (tzv. holubí mléko) (Červený et al., 2010).

3.1.6. Hrdlička zahradní

Celkově je svrchu pískově šedá, na krku má typický tmavý obojkový proužek, naspodu přerušný. Delší ocas je od poloviny ke konci bělavý, shora jsou bělavá jen postranní pera. Létá dosti prudce. Za toku vylétá šikmo do výše, a pak plachtí dolů s roztaženými křídly. Hrdlička zahradní explandovala k nám v poválečných letech z Balkánu a z Poddunají a stala se stálým ptákem (Hromas et al., 2000).

Hnízdí opakovaně během celého roku. Páry se tvoří především v zimě. Hnízdo staví oba rodiče. V úplné snůšce jsou dvě vejce – oválná, čistě bílá s hladkou a lesklou skořápkou. Na vejcích sedí oba rodiče 14-16 dní (Červený et al., 2010).

3.1.7. Straka obecná

Její zbarvení má dva základní tóny, černý a bílý. Bílá je spodní strana těla, vnitřní strana křídel a pruh kolem celého těla ve výši lopatek. Černě zbarvené partie mají modravý a zelenavý nádech. Pohlavní rozdílnost se neprojevuje ani zbarvením, ani velikostí. Typický pro straku je dlouhý, stupňovitý ocas, delší než celé tělo, který vyniká zvláště v letu, neboť křídla jsou poměrně krátká. Hnízdo si staví v trnitých keřích nebo v hustých korunách stromů. Její hnízdo je nahoře kryté a má postranní vchod. Většinou bývá těžko dostupné, neboť je buď značně vysoko, nebo na konci slabých větví. Samice snáší v dubnu 5 až 8 vajec, někdy i 10. Vejce jsou zelenavá nebo hnědavá s tmavšími skvrnami. Samice na nich sedí 17 až 19 dní (Rakušan et al., 1979).

3.1.8. Vrána obecná

Vránu obecnou může rozdělit do dvou skupin, a to vrána obecná černá a vrána obecná šedá.

Vrána obecná černá je celá černě zbarvená se slabým nazelenalým leskem. Má silný zobák, jehož kořen a nozdry jsou kryty štětinkovitým peřím (rozdíl proti havranu). Samec se od samice neliší. Od jara žije v párech, hnízdí jednotlivě na stromech. Samice snáší 4-6 modrozelených, hnědě skvrnitých vajíček, na nichž sedí 18-20 dní.

Vrána obecná šedá je poněkud větší než předcházející. Tělo převážně šedé, hlava, křídla a rýdovák černé (Hromas et al., 2000).

3.2. Vodní pernatá zvěř - zástupci

Mezi vodní pernatou zvěř obhospodařovanou lovem patří:

3.2.1. Kachna divoká – viz. kapitola 3.4

3.2.2. Husa velká

Je největší z divokých hus a jediná z nich u nás hnízdí. Setkáme se s ní hlavně na jihomoravských a jihočeských rybnících. Na zimu odtahuje. Husa velká měří v rozpětí křídel až 180cm a její průměrná hmotnost je kolem 4kg. Obě pohlaví jsou stejně zbarvená. Charakteristickým znakem je břicho bez skvrn a oranžově zbarvený zobák ukončený jasně bílým nehtem. Husa velká žije v trvalé monogamii (Rakušan et al., 1979).

Hnízdo si husa zakládá v porostech rákosin na rákosové stoličce, vystlané věncem šedého prachového peří, mnohdy ale také na suché zemi; snáší do něho 4-8 špinavě bílých vajec, na nichž sedí 28-29 dní pouze husa, houser hlídkuje (Hromas et al., 2000).

3.2.3. Husa polní

Patří mezi husy severské, které u nás nehnízdí, ale vyskytují se ve větším množství v době tahu na jih. Husa polní je o něco menší než husa velká, její hmotnost je 3 až 4 kg a rozpětí křídel měří 150cm. Je hnědší, zejména na hlavě a na krku. Na břicho má tmavé příčné pruhy. Její zobák je oranžově červený a ukončený černým nehtem. Samice snáší obvykle 7 až 9 bílých vajec, z kterých se líhnou housata za 26 až 27 dní (Rakušan et al., 1979).

3.2.4. Husa běločelá

Dospělí ptáci jsou zbarvením podobní huse velké, jen hlavu a krk mají tmavší. U kořene zobáku a na čele je jasně bílá skvrna, která sahá až ke spojnici předních okrajů očí. Na hrudi a břicho jsou nepravidelné rozsáhlé černé skvrny, splývající někdy do velkého pole. Bílá skvrna na čele se objevuje postupně až po prvním roce života, definitivní podobu však dostává až po třetím pelichání. Hnízdo staví pouze samice. Je vystavěno pouze z trávy a lišejníků, vystlané prachovým peřím. Snůšku tvoří 4-6 špinavě bílých vajec. Za 27-28 dní se líhnou housata, o něž se starají oba rodiče (Červený et al., 2010).

3.2.5. Polák velký

Polák velký je u nás nejrozšířenější kachna ze skupiny kachen potápivých. Poznáme ho podle poměrně velké kulovité a rezavě zbarvené hlavy a podle světle šedého hřbetu a křídel. Zobák a plováky jsou břidlicově šedé. Hnízdění probíhá v květnu až červnu. Hnízdo bývá v těsné blízkosti vody, většinou na bažinatých okrajích rybníků. Kachna snáší 6 až 12 zelenošedých vajec s velmi hladkou skořápkou. Doba inkubace je 23 až 24 dní. Polák se dovede potopit až 2,5 m hluboko a vydrží pod vodou až 30 sekund (Rakušan et al., 1979).

3.2.6. Polák chocholačka

Kačer ve svatebním šatu je černý se svítivě bílými, ostře ohraničenými boky. Od týlu hlavy odstává tenká, černá chocholka. Samice je tmavě hnědá s temnými boky a téměř bílým břichem, chocholka je jen naznačena (Hromas et al., 2000).

Hnízdo bývá umístěno buď přímo na vodě, nebo v její těsné blízkosti. Ke stavbě poslouží zbytky rákosu nebo také stará hnízda lysek či jiných vodních ptáků. Teprve v polovině května snáší první z 5-12 zelenavě šedých vajec. Po 23-25 dnech se líhnou mláďata (Červený et al., 2010).

3.2.7. Lyska černá

Je velmi rozšířeným lovným vodním ptákem. Nepatří mezi kachny, ale do řádu krátkokřídlých. U nás je nejhojnějším obyvatelem stojatých nebo mírně proudících vod. Její peří má jednotný černošedý tón, zobák je bělavý, plováky jsou zelené. Nad kořenem zobáku má bílou kožní lysinu. Létá značně rychle, ale velmi nerada; v nebezpečí volí raději útěk po vodní hladině. Hnízdo si staví většinou z rostlin na vodě. V dubnu snáší 5 až 9 žlutavých vajec s malými černými skvrnami. Doba inkubace je 21 až 24 dní (Rakušan et al., 1979).

3.3. Bažant obecný – vybraný zástupce suchozemské pernaté zvěře

Popis

Samec bažanta patří svým zbarvením a velikostí k nejnápadnějším ptákům naší krajiny. Největší část těla je pokryta hnědě až medově zbarveným peřím s černými konečky. Letky jsou zbarvené šedozeleně. Krk tohoto nádherného ptáka zdobí výrazný bílý lem, který odděluje hnědavou hrud' od modrozeleně zbarvené, kovově lesklé hlavy. Mimo to ho zdobí dlouhý ocas s hnědě a černě pruhovaným peřím. Samička je poněkud nenápadnější. Příroda jí oblékla do hnědočerného skvrnitého kabátu. Je menšího vzrůstu a má kratší ocas (Kadlíková, 2005).

Rozšíření a biotop

Bažant obecný kolchidský (*Phasianus colchicus colchicus*) pochází z údolí řeky Phasis na Kavkaze. V Čechách byl introdukován přibližně okolo r. 1300. První písemný doklad je z r. 1330 (Beklová et al., 1998).

Vyskytuje se především v nížinách a pahorkatinách až do 700 m. n. m. Početnost bažanta v divokých populacích se v České republice odhaduje na 600 000 jedinců. Kromě toho jsou v našich bažantnících vypouštěny další statisíce uměle odchovaných kuřat. Bažant obývá všechny typy zemědělské krajiny. Vyhledává zejména lokality, kde se střídají pole s menšími lesíky, sady nebo vinicemi. Často se s ním setkáme také v blízkosti měst (Červený et al., 2010).

Biologie

Žije v hejnech, v době rozmnožování mívá bažantí kohout kolem sebe vždy 5 až 10 slepic. Hnízdí na zemi v trávě, v obilí nebo v lese. Samice snáší 8 až 15 olivově zelených nebo nahnědlých vajíček, ze kterých se po 24 až 25 dnech líhnou mláďata. Ta ihned následují matku a ve stáří 3 týdnů s ní již hradují ve stromech. Kohout se o hnízdící samici ani mláďata nestará. Dožívá se až 7 let (Anonym, 2013).

Věk bažantí zvěře se určuje poměrně obtížně, a to jak u zvěře živé, tak ulovené. Znakem velmi mladých jedinců je přepeřování. Když přepeřování skončí, bývá to v závěru října, zůstává jediným a ne dost spolehlivým rozpoznávacím znakem tvar a velikost ostruhy. Ostruha mladých ptáků bývá většinou kratší a tupě kuželovitá. Ještě obtížněji se určuje stáří

slepíc. Jedinými znaky jsou stářím se prodlužující klín a šedavé zbarvení stojáček starších slepíc (Rakušan et al., 1979).

Potrava

Bažant obecný se živí jak rostlinou, tak i živočišnou potravou. Potravu si bažant vybírá hlavně zrakem (vliv čichu zatím nebyl prozkoumán). Bažanti jsou ptáci s denní životní aktivitou, která začíná s rozedněním a končí příchodem setmění. Mají svůj jednoduchý denní rytmus - příjem potravy a zažívání. Pastvením na travních porostech přijímá nejen potravu, ale také značnou část rostlinné vody. Pokud mají bažanti dostatek potravních příležitostí, jsou svému stanovišti věrní. Mladí bažanti se do věku 5 týdnů živí převážně živočišnou potravou s postupným přechodem na potravu smíšenou. Bažant potřebuje denně kolem 70 g potravy, což je kolem 1/15 jeho vlastní hmotnosti. Z polních plodin a plevelů přijímá pýr, rdesno, pohanku, merlík, kukuřici, vikev, pšenici, svažec, ostřici, kuří nohu, svízel, čirok, laskavec, rozrazil, ptačinec, ječmen, žito, proso, oves, hrachor, lebedu, ohnící, jitrocel, hrách a další místně se vyskytující druhy. Z lesních rostlin bažanti přijímají ostružiny, hloh, šípek, bez, ptačí zob, jeřabiny, bukvice aj. V živočišné potravě bažantů jsou zastoupeny např. slunéčka, střevlíci, stonožky, mravenci, lumci, drabčící a další druhy, převážně však sbírá škodlivé druhy hmyzu, které způsobují škody na zemědělských plodinách a lesních porostech. Spotřeba vody dospělého bažanta se pohybuje od 0,2 do 0,3 litrů vody na kus a den (ZABLOUDIL, 2008).

Ke krmení bažantů se používají čtyři základní směsi. Tyto směsi jsou BŽ1, BŽ2, BŽ3 a pro bažantí nosnice BŽN.

Krmení bažantů do stáří 3 týdnů je krmivem BŽ1, pak do stáří 12 týdnů BŽ2, a potom BŽ3, kde je možno doplňovat pšenici, bažantům celou dobu přidáváme zelené krmivo ze začátku sekané a také jemný říční štěrk, přidáváme vitamíny dle návodu. Ke krmení bažantích nosnic slouží krmná směs BŽN (Holář, 2015).

Krmivamiro (2015) na svých internetových stránkách uvádí zastoupení jednotlivých složek krmné směsi BŽ1, BŽ2, BŽ3:

Pšenice, sojový extrahovaný šrot toustovaný, kukuřice, otruby pšeničné, rostlinný olej, uhličitan vápenatý, dyhydrogenfosforečnan vápenatý, L-lysin, DL methionin, chlorid sodný, cholinchlorid, betain, niacinamid, síran měďnatý pentahydrát-CuSO₄·5H₂O, pantotenan vápenatý, vitamin A, D₃, E, biotin, směs kyselin.

Tyto složky se v jednotlivých směsích nemění, mění se pouze jejich množství zastoupení a jakostní znaky.

Tabulka č. 1 - Zastoupení složek a jakostní znaky směsí BŽ.

	BŽ1	BŽ2	BŽ3
Vlhkost	14,00%	14,00%	14,00%
N látky	22,10%	18,80%	14,20%
Tuk	3,80%	3,90%	3,90%
Vláknina	3,60%	3,60%	3,70%
Popel	9,00%	9,00%	10%
Methionin	5,6g/kg	5,2g/kg	3,4 g/kg
Vitamín A	10800 mj./kg	10800 mj./kg	8100 mj./kg
Vitamin E	36 mg/kg	37 mg/kg	33 mg/kg
Vitamin D3	2400 mj./kg	2400 mj./kg	1800 mj./kg
Měď	12,3 mg/kg	10,00 mg/kg	8,8mg/kg

Zdroje:

<http://www.krmivamiro.cz/kategorie/bazanti/granule-a-krmne-smesi/bazant-bz1-25-kg/>

<http://www.krmivamiro.cz/kategorie/bazanti/granule-a-krmne-smesi/bazant-bz2-25-kg/>

<http://www.krmivamiro.cz/kategorie/bazanti/granule-a-krmne-smesi/bazant-bz3-25-kg/>

Z přiložené tabulky je patrné, že čím se nám zvyšuje věk bažantů, tím ubývá množství dusíkatých látek, metioninu, vitaminů A, E, D3 a mědi, naproti tomu se s věkem zvyšuje potřeba tuku, vlákniny a popela.

Legislativa

Podle zákona o myslivosti je bažant obecný lovným druhem s určenou dobou lovu kohoutů ve volné přírodě od 16. 10 do 31. 12.

V bažantnicích se mohou lovit i slepice až do 31. 1 (Červený et al., 2010).

3.3.1. Metody odchovu

Chovem bažantí zvěře se zabýváme především v těch honitbách, v niž nachází tato zvěř optimální podmínky. Jsou to především honitby smíšené a polní v rovinách a pahorkatinách, nacházející se v nižší nadmořské výšce (optimálně do 400m), kde není předpoklad dlouhotrvající sněhové pokrývky a dlouhotrvajících dešťových srážek spojených s chladným počasím (Žalman, 1994).

Chovu pernaté zvěře v praxi by prospělo:

- využití části ploch dávaných do produkčního klidu na potravní a krytová políčka zvěři
- ponechání určitých zemědělsky ohospodařovaných ploch bez chemického ošetření
- poskytnutí prostoru k výsadbě trvalé zeleně, liniových pásů a remízků
- chránění klidové části honiteb v době reprodukce zvěře
- účelné a včasné příkrmování zvěře v době nouze jakostními druhy krmiv
- zajištění dostatečné zásoby vody pro zvěř i za cenu vybudování vhodných napajedel (ZABLOUDIL, 2008).

Žalman (1994) uvádí, že v podmínkách našich honiteb rozeznáváme tři druhy chovu bažanta: divoký, polodivoký a krotký chov.

3.3.1.1. Divoký (přirozený) chov bažantí zvěře

Humhal (2006) napsal, že tento chov spočívá v tom, že bažanty vysadíme do honbiště a staráme se o jejich pečlivou celoroční ochranu, hájení, klid a výživu. Podmínkou tohoto způsobu je rozsáhlejší honitba, její příznivé složení, zejména však dobré povětrnostní podmínky; je tedy jeho úspěch kolísavý a nejistý. Hlavním znakem tohoto způsobu je přirozená výchova bez zvláštního přispění člověka.

Jako výhody uvádí:

- ✓ je to způsob nejpřirozenější
- ✓ není se třeba obávat zvláštní nákazy bažantů
- ✓ odpadá starost o zvláštní výchovu
- ✓ je nízká mortalita
- ✓ zdravotní stav

Mezi nevýhody zařadil:

- ✗ Je třeba udržovat větší zimní kmenový stav bažantů
- ✗ Vyžaduje větší náklad na krmení a pečlivou ochranu
- ✗ Vyžaduje výhodné prostředí bažantnice a rozsáhlejší okolí
- ✗ Žádá příznivé počasí v době líhnutí
- ✗ Je při něm velké nebezpečí vysekání hnízd v pícinách

Hromas (2006) uvádí, že nespornou výhodou divokého chovu je „divokost“ či přirozenost celé populace, nevýhodou je závislost výsledku především na vnějších činitelích (teplota, srážky aj.)

Při tomto způsobu chovu dodržujeme zásadu zachování správného poměru pohlaví, který má být v honitbě u bažanta podle hustoty zazvěření dodržován v rozmezí 1:5 až 1:8. Pouze při vysazování bažanta může být poměr pohlaví dodržován dočasně 1:3 (Žalman, 1994).

3.3.1.2. Polodivoký (usměrněný) chov bažantí zvěře

Při němž myslivci navíc sbírají vejce z ohrožených hnízd či postupně odebírají vejce z obeznaných hnízd využívajíce snahy slepic po doplnění snůšky či náhradní snůšce. Nalezená vejce se vkládají do líhní, kde se z nich postupně (pro různý stupeň nasazení) vylíhnou kuřata, která se opět uměle odchovávají (Hromas et al., 2000).

Sebráním všech bažantích vajec z hnízda donutíme slepice ke druhým snůškám, na něž je již necháme nasednout a sami získáme jednorázově větší množství vajec, která nám umožní využití plné kapacity líhně. Tento způsob uplatňujeme především na plochách pícin, dále plochách, které by mohly být postiženy vodními přívaly a u hnízd se společnými snůškami několika bažantích slepic, které nesou do jednoho hnízda (Žalman, 1994).

Výhody:

- ✓ je možno dosáhnout až dvojnásobné produkce a přírůstku
- ✓ uspoří se náklady k vydržování vyššího zimního stavu
- ✓ mortalita je dosti nízká

Nevýhody:

- ✗ vyžaduje v době hnízdění stálé péče o sběr vajíček
- ✗ vyžaduje opatření dobrých kvočen nebo líhní
- ✗ vyžaduje zapracovanost personálu, zejména techniky líhňářství a výchovy.

Polodivoký chov je pro naše poměry nejvhodnější a lze jej doporučit (Humhal 2006).

3.3.1.3. Krotký (umělý či voliérový) chov bažantí zvěře

Při osazování voliéry počítáme se ztrátami, proto plánovaný počet zvyšujeme o 20%. Prostor ve voliére má činit 4m² pro jeden kus (Žalman, 1994).

Chov umělý založený na produkci vajec od chovného hejna, na líhnutí vajec v líhních, na odchovu kuřat a jejich pozdější vypouštění (Červený et al., 2010).

Žalman (1994) píše, že podle typu voliér rozlišujeme tři druhy – způsoby krotkého chovu:

- Krotký chov ve společných snůškových voliérách
- Krotký chov ve stabilních voliérách
- Krotký chov v přenosných voliérách

Krotký chov ve společných snůškových voliérách

Zřizujeme z drátěného pletiva, velikost ok 3 x 3 cm, které upevňujeme na kůlech do výšky 2,20 až 2,50 m. Na horní straně plotu připevňujeme vodorovně 50cm pletiva, aby se snížily ztráty případným přeletem. Počítáme na 1 kus 10m². Bažantí zvěř v poměru 1:7 až 1:8. Optimální velikost voliéry je od 8 do 16 arů. Pro krmení stavíme zásypy nebo automatická krmítka. Plochu voliéry oséváme jetelotravní směsí. Dostatek pitné, nezávadné vody předkládáme v průtokových, nebo přenosných napáječkách. Bažanty krmíme speciální směsí BŽN pro nosnice spolu se zeleným krmením. V těchto voliérách bažantům fixujeme letky (Žalman, 1994).

Krotký chov ve stabilních kmenových voliérách – ostruhárny

Voliéra se staví vždy pro jeden kmen a osazuje v poměru pohlaví 1:6 až 1:8. Zhruba počítáme se 4 metry na kus. Voliéry se zhotovují z drátěného pletiva: velikost ok 3 x 3 cm, výška od 1,60 do 2m. vrchem se zakrývají měkkou provazovou sítí s hustými, přibližně 1 x 1cm širokými oky. Ostruhárny stavíme vedle sebe, do každé z nich zřizujeme samostatný vchod. Uvnitř ostruhárny zřizujeme přístřešek, větev nebo vodorovné umístěné tyčky pro hřad. Do každé ostruhárny instalujeme krmítko a kloboukové napáječky. Ve spodní části oddělujeme ostruhárny neprůhlednou částí, nejlépe z dřevěných desek, aby se jednotliví kohouti neviděli a nerušili se v toku. Krmíme bažantí směsí BŽN pro nosnice s doplňkem zeleného krmiva (Žalman, 1994).

Krotký chov v přenosných kmenových voliérách

Jsou obdobné jako stabilní, jenže jsou zhotoveny z lehkého materiálu a dají se přenášet z místa na místo. V praxi se využívají málo. Chovnému hejnu je zapotřebí věnovat velkou pozornost, zdravotní péči a dodržovat hygienu. Voliéry, krmítka a napáječky pravidelně čistíme a dezinfikujeme 2% roztokem chloraminu (Žalman, 1994).

Humhal (2006) se zabývá výhodami a nevýhodami umělého chovu bažantů:

Výhody

- ✓ lze jej zařídit na malé ploše
- ✓ je možné dokonalé ovládání reprodukce
- ✓ dosahuje se vysokého procenta oplození
- ✓ využívá se racionalizace chovu
- ✓ není závislý na počasí a povětrnosti
- ✓ lze intenzivněji osvěžovat krev

Nevýhody

- ✗ vyžaduje značný náklad na stavební investice a zařízení
- ✗ je nebezpečí infekčních nákaz
- ✗ vyžaduje zvlášť školený personál
- ✗ vyžaduje dostatek vhodných krmiv a správné výživy
- ✗ bažanti nejsou dostatečně plaší

Vitula (2016) uvádí, že pro umělý odchov se používají také snůškové klece.

Beklová et al., (1998) popisují odchov bažantů klecovou technologií v Jinačovicích.

I. Haly s klecovou technologií odchovu kuřat

V těchto halách jsou klece o rozměrech 89 x 189 x 40 cm ve dvou podlažích. Zde jsou bažanti rozděleni do jednotlivých klecí po 60 – 70 kuřatech. V klecích jsou kuřata napájena z kapátkových napáječek, v prvním týdnu jsou do klecí instalovány i napáječky kloboukové. Krmivo do krmných žlabů je dopravováno řetězovým dopravníkem. Trus je denně shrnován mechanickou lopatou umístěnou pod podlahou každé etáže. Odchov kuřat je ukončen ve stáří 6 – 7 týdnů.

II. Klecová dvoupodlažní ostruhárna pro bažanta obecného

Celkem 92 kovových klecí je umístěno ve 4 řadách, vždy 2 řady klecí pod sebou. Podlaha klecí je z perforované PVC plachtoviny se sklonem 9°. Při rozměrech klece 2000 x 845 x 800 mm a při poměru pohlaví 1 : 9 připadá na jednoho jedince 0,169 m² podlahové plochy. Přisun potravy do jednotlivých klecí je automatizován pomocí pohyblivého řetězového pásu. Voda je do jednotlivých klecí dodávána automatickými kapátkovými napáječkami.

3.3.2. Líhňářský provoz

Sběr vajec

Ostruhárny je nutno procházet a sbírat vejce 2x denně, pokud možno touž osobou, či alespoň v témž, nejraději netradičním - třeba bílém – ošacení.

Třídění a ošetření vajec

Vyřazují se vejce s popraskanou, nedostatečně zvápenatělou či porézní skořápkou, vejce extrémně malá či naopak velká a tvarově nenormální. Blátem či trusem znečištěná vejce se mechanicky očistí či otrou vlhkým hadrem. Vejce se neomývají.

Skladování vajec

Vejce se skladují v místnostech s teplotou 10-14°C při 60% relativní vlhkosti. Na špičce s náklonem 45° vlevo, další den stejně tak vpravo.

Desinfekce vajec

Proti choroboplodným zárodkům se vejce desinfikují před nasazením buď přímo v líhni, nebo ve zvláštní místnosti párami formaldehydu. Páry mají na vejce působit 20-30 min (Hromas et al., 2000).

Žalman (1994) uvádí, že pro líhnutí bažantů pod kvočnami používáme zásadně domácích slepic lehkých plemen. Nejlépe se osvědčují hedvábničky. Normální domácí slepice jsou příliš těžké a bažantí kuřátka častou ušlapou. Kvočny nejprve necháme rozsedět na podkladcích. Po dvou dnech vkládáme pod ně 10 – 15 bažantích vajíček. Vylíhlým kuřatům předkládáme krmivo BŽ 1 (doplněné strouhanou mrkví, krájenou zelenou vojtěškou) čtyřikrát až pětkrát denně do tří týdnů stáří.

Holcrová (2014) popisuje líhnutí v umělé líhni - vývoj bažantích kuřat ve vejci je různý podle druhu; u většiny druhů trvá 23-25 dnů. Líhnutí bažantích kuřat má tyto zvláštnosti: teplota v prvních třech dnech má být 37,7 °C a relativní vlhkost prostředí 60 - 65 %. Čtvrtého dne se teplota upraví na 37,5 °C a relativní vlhkost na 55 - 60 %. V malých stolových líhních je třeba v prvních třech dnech větrací otvory uzavřít, čtvrtý den pootevřít a pátý den nastavit do polohy určené pro normální líhnutí. Při líhnutí kuřat, jejichž inkubace trvá 23-24 dnů, se ponechá teplota 37,5 °C do 16. dne líhnutí, u kuřat s delší dobou inkubace se působení teploty 37,5 °C prodlužuje o počet dnů, převyšujících 24. V této době až do přeložení do dolíhne se teplota upravuje na 37,3 °C. Bažantí vejce se v líhni obracejí dvakrát denně a chladí se jednou denně větráním po dobu 15 minut. Po přeložení do dolíhne se přestávají obracet. Při klubání se kropí vodou. Při klubání je potřebná teplota 37,4 °C a relativní vlhkost 70-75 %. Vejce se prosvěcují poprvé 6.-7. den, po vložení do líhne, podruhé před začátkem líhnutí. Po vylíhnutí se nechávají kuřata v líhni 24 hodin dosušit.

Hromas (2000) píše, že po vylíhnutí (po oschnutí) se vyřazují kuřata nevyklubaná, kuřata se zbytky vaječné skořápky, či přischlé blány, kuřata s rozklesnutými stojáčky, či jinak nezdravá.

3.3.3. Odchov kuřat

Kuřata lze odchovávat přirozeným způsobem pod kvočnou. Výhodou je, že mohou být časně a relativně přirozeně vypuštěna do přírody, získávají mnohé zkušenosti od adoptivní matky, což umožní získat touto metodou kvalitně opeřené a dobře létavé bažanty. Tento způsob odchovu se však nehodí pro větší množství zvěře a je náročný na čas.

Většina bažantích kuřat se u nás proto odchovává v umělých odchovnách, které mohou být přenosné či stabilní a jsou opatřeny výběhy. Odchovny mívají podobu budek nebo hal s boxy či klecemi, případně fóliovníků. Kuřata se umísťují do odchovny asi za 14 hodin po vyklubání. Na podlahu odchovny se dává podestýlka nejčastěji z dřevěných hoblin a kuřata se nejprve umístí do ohrazeného vyhrátého prostoru pod umělou kvočnu. Teplota prostředí se postupně snižuje z 32°C na 25°C. po třech týdnech se kuřata začnou vypouštět do výběhů (Červený et al., 2010).

3.3.4. Vypouštění bažantů

Žalman (1994) uvádí, že nejlépe je vypouštět bažanty ve stáří 10 týdnů z přenosných odchoven, které jsme instalovali v místech vhodných pro zazvěřování honitby. Před vypouštěním bažantů je nutné předem zajistit:

- ✓ vysekávání alejí a lesních cest, kde je vysoká tráva, pro snadnější orientaci zvěře a pro prostorové krmení
- ✓ vysekávání chodníků v políčkách pro zvěř
- ✓ stavbu většího množství malých zásypů s dostatkem krmiva
- ✓ instalaci lapacího zařízení na škodnou – truhlíky a zajištění ochranné služby v prostoru vypouštění

Při vypouštění se kuřata jednoduše vypustí z odchovny tak, že se nadzvedne pletivo voliér a kuřata mohou vybíhat a vracet se zpět. V místě vypouštění je nutné zajistit příkrmování a napájení bažantích kuřat.

Dalším způsobem vypouštění je umístění mladých bažantů ve věku 7 týdnů do vypouštěcích voliér. V nich si kuřata zvykají na vnější prostředí a vypouštějí se tak, že se uvolní oplocení; v nezasíťovaných větších oplocenkách se nechávají, až vyspějí a sama přeletí přes plot (Červený et al., 2010).

Podle mého názoru je lepší nespěchat, na vše mít dostatek času. Čím více uspějeme vypouštění, tím nám budou narůstat ztráty na vypuštěných bažantících.

3.4. Kachna divoká – vybraný zástupce vodní pernaté zvěře

Popis

Nejzřetelnější rozdíly ve zbarvení jsou patrné v tzv. svatebním šatě, který kačer nosí od října do května. V červnu a červenci kačeři přepeřují, vyměňují všechno peří najednou i s letkami. V té době nejsou schopni letu; říká se jim pelicháči. Kachna přepeřuje v létě později, až po vyvedení mláďat v červenci a srpnu (Rakušan et al., 1979).

Tmavě modré, po obou stranách úzce bíle lemované křídelní zrcátko. Samec ve svatebním šatě s tmavozelenou hlavou, s bílým krčním obojkem, s kaštanově hnědým voletem. Zobák nazelenale žlutý. Samice je hnědavá, skvrnitá, zobák tmavě oranžový, černaně skvrnitý. Samec v prostém šatě zbarven jako samice se žlutozeleným zobákem. Mladí jedinci zbarveni jako samice (Píkula et al., 2002).

Ocasní pera jsou šedá, bíle lemovaná, dva prostřední páry – „kačírky“ jsou leskle fialové, stočené vzhůru (Červený et al., 2010).

Rozšíření a biotop

Moheský (2014) píše, že kachna divoká (*Anas platyrhynchos*) je rozšířena v celé Euroasii a na většině území Severní Ameriky. V Evropě je v současné době stav asi 3,3 milionů párů.

Rozhodujícím činitelem jejího výskytu není nadmořská výška, ale charakter vodních ploch. Na vodních plochách musí být dostatečně hustý rostlinný porost pro denní úkryt a dostatek mělkých míst, poskytujících možnost obživy. Kachnám divokým se daří jak ve sladkovodních močálech a v horských jezerech, tak na mořském pobřeží (Rakušan et al., 1979).

Biologie

Žijí v monogamii. Párkování probíhá již na podzim a v zimě na zimovištích. Tok začíná v březnu až dubnu a je doprovázen svatebními hrami. Za kachnou letí někdy dva i tři kačeři, říká se tomu „řádění“. Kachna však zachovává věrnost. Vlastní kopulace probíhá pouze s jedním kačerem na vodě (Hromas et al., 2000).

Místo pro hnízdění volí kačer. Hnízdo bývá většinou v dobrém úkrytu mimo vodu, často i na vrcholcích starých hlavových vrb (Rakušan et al., 1979).

Míkula (1957) uvádí, že snůška začíná v březnu, denně po jednom vajíčku, jejichž celkový počet se pohybuje mezi 8-14. Kachňata se líhnou za 22-26 dnů a vysedí je kachna sama, kdežto kačer se v tuto dobu často vzdaluje. Vrací se však, jakmile se matka s kachňaty vydává na vodu.

Potrava

Kachny sbírají potravu jak na souši, tak na vodě. Z rostlin konzumují od řas až po trávy všechny dostupné druhy, jejich vegetativní části, semena i plody (Červený et al., 2010).

Hromas (2000) zmiňuje, že se živí asi z 20% živočišnou potravou jako hmyzem, červy, plži, korýši, pulci a rybím potěrem.

Kachna divoká je pták s převážně noční aktivitou. Při večerním tahu létá na pastvu. Na vodu se vrací brzy ráno, při ranním tahu (Rakušan et al., 1979).

Legislativní statut

Podle současné platné myslivecké legislativy je zařazena mezi lovné druhy s určenou dobou lovu od 1. září do 30. listopadu (Červený et al., 2010).

3.4.1. Metody odchovu

Podle Hromase (2000) také divoké kachny lze chovat divoce, polodivoce či krotce (uměle či voliérově).

Na rozdíl od ostatních druhů zvěře chov ve většině honiteb, kde se kachny vyskytují, probíhá bez podstatných chovatelských zásahů. Úbytek divokých kachen v poslední době podmínil zájem o jejich racionální chov. Proto se dostává do popředí zájmu myslivců péče o prostředí, výživu kachen v době strádání a chovatelské pokusy směřující k zastavení úbytku jejich početních stavů (Žalman, 1994).

3.4.1.1. Divoký (přirozený) chov kachen

Podle Žalmana (1994), se jedná hlavně o úpravu životního a hnízdního prostředí. Vytváření plochých ostrůvků při melioračních úpravách rybníků tak, aby na předem vytyčených místech rybníka byly vytvořeny vyhrnutím bahna ostrůvky. Ty je nutné osázet vhodným krytem, nejlépe vrbou, olší a keři, z nichž část bude obhospodařována výmlatkovým způsobem. Velmi důležité pro chov divokých kachen na rybnících jsou plochy vytvářené orobincem a rákosem.

Současně se zlepšováním životního prostředí je nutné zlepšovat i hnízdní podmínky divokých kachen. Toto zlepšení provádíme v honitbě rozmístěním uměle vyrobených hnízd.

Herčík a Dvořák (2010) popisují tři typy hnízdních budek pro divoké kachny

Typ I.- Je vyroben z vyschlého borového dřeva o půdorysu 40 x 30 cm a výšce 30 cm. Vletový otvor o velikosti 15 x 17 cm je umístěn z boční strany. Současně má pod vletovým otvorem umístěno prkénko sloužící k přistání, které je 30 cm dlouhé a široké 10 cm. Střecha hnízdní budky je pobita linem z PVC.

Typ II. - Je vyroben z vyschlého borového dřeva o půdorysu 60 x 29 cm, přičemž rozměr samotného hnízdního prostoru je 40 x 29 cm, zbylých 20 cm slouží jako plocha k přistávání. Výška budky činí 33 cm. Vletový otvor o rozměrech 16 x 25 cm je umístěn z čelní strany. Střecha hnízdní budky je pobita linem z PVC.

Typ III. - Rovněž i tyto hnízdní budky byly vyrobeny z vyschlého borového dřeva o půdorysu 70 x 30 cm, přičemž rozměr hnízdního prostoru je 40 x 30 cm, zbylých 30 cm

slouží jako přistávací plocha. Výška budky je 32 cm. Vletový otvor o rozměru 15 x 17 cm je umístěn z čelní strany. Tak jako dva předešlé typy, i zde jsme pobíjeli střechu linem z PVC.

Budky dáváme v rákosí nad vodu, na břeh i na nižší stromy, například na hlavaté vrby. Zavedení této metody rozšiřování hnízdních možností nebude mít ze začátku výrazný úspěch. Postupem času si však divoké kachny na tato umělá hnízda zvyknou a začnou je vyhledávat (Žalman, 1994).

3.4.1.2. Polodivoký chov

Červený et al., (2010) popisuje, že v polodivokých chovech se odebírají vajíčka z přírody a uměle se po dobu asi 28 dní líhnou v líhních. Pak se mláďata nejméně 14 dní drží v odchovnách a teprve potom se vypouštějí na vodu, přičemž se stále krmí.

Žalman (1994) uvádí i další způsob polodivokého chovu, ve kterém je principem, že potřebný kmenový stav divokých kachen byl vypěstován domácím odchovem. Posbíraná vejce se dávají vysedět domácím kachnám nebo slepicím; káčata jsou chována a krmena i s matkou ve voliére zbudované na okraji rybníka, která jednou třetinou zasahuje do vodní hladiny.

3.4.1.3. Voliérový (krotký) chov divokých kachen

Pro krotký chov musíme mít k dispozici chovné hejno držené nejčastěji ve společných voliérách umístěných z části na břehu a z části na vodě, kde obvykle dochází i k ošlapávání kachen. Poměr pohlaví se drží 1:3-4 i v kmenových voliérách (Hromas et al., 2000).

Podle Hromase (2000) zásadním problémem chovu divokých kachen není jejich umělý odchov, který je dokonce považován za nejjednodušší, nýbrž jejich „zdivočení“, neboť kachny zpočátku nemají potřebu létat a pokud musí, pak se drží nad mateřským rybníkem a přeletují jen nízko.

3.4.2. Líhňářský provoz

Kachny ve voliérovém chovu snášejí vejce po celé ploše voliéry nebo do snůškových budek, přístřešků ze slámy apod. Ve společných snůškových voliérách se doporučuje připravit hnízdiště předem, usnadní se tím sběr vajec a vejce nejsou znečištěná. Většina kachen snáší vejce v ranních hodinách, sbíráme je tedy během dopoledne při krmení kachen, při teplém počasí i během odpoledne, aby neležela dlouho na slunci. Pro evidenci snůšky označujeme vejce čísly voliér a vedeme záznam o počtu snesených vajec v jednotlivých voliérách. Vejce se skladují v suché a chladné místnosti s teplotou kolem 10 °C a s relativní vlhkostí asi 60 % (Bláhovec a Konfršt 2013).

Desinfekce vajec

Postupuje se při tom tak, že na 1 krychlový metr prostoru, ve kterém se vejce dezinfikují, se použije 30 ml formaldehydu (40% koncentrace) a 20 g manganistanu (KM04). Odvážený manganistan se nasype na misku a přelije formaldehydem. Páry, které vznikají okamžitě, se nechají působit 20 – 30 minut, pak se prostor řádně vyvětrá (Bláhovec a Konfršt 2013).

Líhnutí vajec

Podle Žalmana (1994) používáme dva typy líhní; s nuceným oběhem vzduchu, u nichž je zpravidla oddělena předlíheň od dolíhně, seřizujeme teplotu na 38 až 38,5°C při relativní vlhkosti 60-70%. Kachní vejce v nich pomocí mechanického zařízení nakládáme 5x denně; a líhně s přirozeným oběhem, nastavujeme teplotu nad 39,5°C. Tato teplota musí být po celou dobu líhnutí stejná, nesmí kolísat. Relativní vlhkost udržujeme v rozmezí 60-70%. Vejce obracíme až do 23.dne 3x denně.

3.4.3. Odchov kachňat

Kachňata odchováváme v komorových odchovnách. Dvě komory jsou vybaveny 4 keramickými zářiči 8W, další dvě komory jsou bez vyhřívání, opatřené z přední strany vchodem s uzavíratelnými dvířky vyústujícími do voliéry (Žalman, 1994).

Kachňata se krmí pětkrát denně buď kompletní směsí pro předvýkrm kachňat, nebo kompletní směsí pro výkrm kachňat VKCH 2. Je možné používat i granulované krmivo pro bažanty BŽ 2 (Bláhovec a Konfršt 2013).

Bláhovec a Konfršt (2013), dále dodávají, že Směs VKCH 1 se zkrmuje od 1. do 21. dne věku kachňat. Zkrmuje se obvykle v sypké formě, po prvních dnech odchovu je však výhodnější granulovaná směs s průměrem granulí 2,5 mm.

3.4.4. Vypouštění kachen na vodu

Podle Žalmana (1994) vysazování kachen z umělého odchovu do volné přírody provádíme třemi způsoby:

- 1) Volným vypouštěním na hladinu
- 2) Vypouštění kachen s večerním návratem do voliér
- 3) Komerčním způsobem vypouštěním za účelem lovu

3.5. Významné choroby v chovech pernaté zvěře

Mezi významné choroby v chovech pernaté zvěře patří pseudomor (Newcastelská nemoc), mramorovaná slezina bažantů, virová hepatitida kachen - onemocnění virového původu; mykoplasmoza, aviární tuberkulóza, botulismus – onemocnění bakteriálního původu; kokcidióza, trichomonáza ptáků, syngamóza – onemocnění parazitárního původu; a aspergilóza – onemocnění plísňového původu (Pikula 2015).

3.5.1. Virové choroby

3.5.1.1. Pseudomor (Newcastelská nemoc)

Forejtek et al. (2013) uvádí, že Newcastelská nemoc je virové onemocnění ptáků, především z čeledi hrabavých. Jedná se o zooantroponózu (chorobu přenosnou na člověka). Z klinických příznaků popisuje, že inkubační doba trvá u bažantů většinou 4-7 dní. Při akutním průběhu se objevuje ztížené dýchání, poruchy pohyblivosti a vodnatý, žlutobílý průjem. Mortalita dosahuje u mladých bažantů až 100%.

Beklová et al. (1998) napsali, že původcem tohoto onemocnění je paramyxovirus. Tento virus je labilní k působení tepla a slunečního záření, dobře snáší vyschnutí a nízké teploty. Ve výkalech zůstává infekční až 16 dní, ve vodě až 25 dní. Pseudomor drůbeže je zařazen do kategorie velmi nebezpečných nákaz.

Podle Hromase (2000) nejčastěji bývají ohroženy krotké chovy pernaté zvěře. Prevencí je vakcinace zvířat v chovu a dodržování obecných protinákazových opatření. Nákaza se vyskytuje vzácně, je však závažná.

3.5.1.2. Mramorovaná slezina bažantů

Původcem onemocnění je adenovirus. Onemocnění se vyskytuje u bažantů ve stáří 2-8 měsíců. Průběh onemocnění je akutní nebo perakutní (Beklová et al., 1998).

Inkubační doba trvá 6-10 dnů. Onemocnění má většinou perakutní průběh s náhlým úhynem v dobré kondici (bez klinických příznaků onemocnění). Při pitvě se zjišťuje patologicky zvětšená slezina s typicky mramorovanou strukturou, hemoragický edém plic, krváceniny na myokardu a játrech. Ptáci hynou v dobré kondici (Forejtek et al., 2013).

3.5.1.3. Virová hepatitida kachen

Je to závažné virové onemocnění kachňat do 3 týdnů stáří. K nakažení dochází od nemocných kusů, krmivem, vodou i násadovými vejci. Klinicky jsou typické nekoordinované pohyby končetin a hlavy. Kachňata leží na boku a končetinami vykonávají plovací pohyby (Hromas, 2000).

Vzhledem k odolnosti viru a vysoké úmrtnosti mají největší význam preventivní opatření spočívající v dodržování zásad hygieny a pasivní imunizace jednodenních kachňat (Žalman, 1994).

3.5.2. Bakteriální choroby

3.5.2.1. Mykoplazmoza

Původcem onemocnění je *Mycoplasma gallisepticum* (Pikula, 2015).

Mykoplasmózy jsou celosvětově rozšířeny. Mykoplasmata kolonizují sliznici respiračního a urogenitálního traktu. Přenos infekce se děje přímým kontaktem a násadovými vejci. Na sliznicích postižených orgánů dochází k serofibrinóznímu zánětu a hromadění lymfoidních buněk ve sliznici (Beklová et al., 1998).

3.5.2.2. Aviární tuberkulóza

Forejtek et al. (2013) se zmiňují, že při tuberkulóze ptáků se patologické změny zjišťují nejprve na slezině a střevě, později i na játrech kde jsou rovnoměrně roztroušené či je zcela přerůstají a tyto orgány se tak nápadně zvětšují.

Hromas (2000) popisuje, že je způsobena ptačím mykobakteriem, je přenosná na ostatní zvířata i člověka. Zdrojem jsou zejména starší kusy drůbeže i volně žijící ptáci. Probíhá obvykle chronicky. Projevuje se únavou, hubnutím, často kulháním, protože bývají napadeny kosti.

3.5.2.3. Botulismus

Toto závažné onemocnění se vyskytuje v souvislosti s eutrofizací vodních nádrží, kdy dochází k nadměrnému růstu fytoplanktonu, to je vodních řas a sinic. Odumírající masy tohoto fytoplanktonu, zejména za vysokých letních teplot, umožnily přemnožení zárodku *Clostridium botulinum* s následnou tvorbou botulotoxinu (Žalman, 1994).

Beklová et al. (1998) udávají další cestu nákazy a to takovou, že za horkého letního počasí se v kadáverech uhynulých jedinců vytváří optimální podmínky pro množení *Clostridium botulinum* a celé řady larev much. Pokud tyto kadávery nejsou odstraňovány, může docházet k hromadným intoxikacím bažantů, protože larvy jsou oblíbeným doplňkem jejich potravy.

Botulotoxin má kumulační účinek. Botulismus se u ptáků projevuje postižením centrálního nervového systému, inkoordinací pohybů, postupnými obrnami nejprve pánevních končetin, posléze křídel a následně šíjového svalstva (opírání o zobák) (Forejtek et al., 2013).

3.5.3. Parazitární choroby

3.5.3.1. Kokcidióza

Je způsobována cizopasnými prvky, kokcidiemi, rychle se množícími ve vlhku a teple. Nemoc se vykytuje především v hromadných chovech bažantů (Žalman, 1994).

U bažanta obecného bylo popsáno 7 druhů kokcidií: *Eimeria colchici*, *E. duodenalis*, *E. phasiani*, *E. langeroni*, *E. megalostomata*, *E. pacifica*, *E. tetartooimia* (Beklová et al., 1998).

Kokcidie napadají sliznici střev a působí zvěři silné, tmavé až zkrvavělé průjmy. Trpí hlavně mladá zvěř. Nutná je důsledná čistota všech zařízení ke krmení i odchovu zvěře a hygiena v honitbě. Při umělých chovech pernaté zvěře se používají též léky, hlavně sulfonamidy (Mottl et al., 1970).

3.5.3.2. Trichomonóza ptáků

Původcem trichomonózy bažantů je bičíkovec *Trichomonas gallinae* (syn. *T. Columbie*, *T. phasiani*). Ptáci se infikují přímým kontaktem či nepřímo kontaminovaným krmivem nebo vodou. Parazit se lokalizuje převážně ve slepých střevech, při generalizované formě kolonizuje celý trávicí trakt (Forejtek et al., 2013).

U volně žijících jedinců nezpůsobují problémy. U jedinců v odchovných může za nepříznivých podmínek v chovu dojít k přemnožení učenek a jejich patogennímu působení podporovanému přidruženou bakteriální infekcí (Beklová et al., 1998).

3.5.3.3. Syngamóza

Choroba způsobována červem *Syngamus tracheae* (srostlice trvalá). Je to významné onemocnění bažantů a koroptví. Parazit je 1-3 cm dlouhý, žije v průdušnici ptáků, ucpává její lumen a vyvolává dušení, zejména u kuřat (Hromas, 2000).

Žalman (1994) uvádí, že zdrojem nákazy jsou dešťovky a plži.

Rakušan et al. (1979) považují za nejúčinnější prevenci hygienická opatření, denní čištění krmítek a napáječek, zabránění přístupu ptactva do voliér apod.

3.5.4. Plísňová onemocnění

3.5.4.1. Aspergilóza

Aspergilóza patří mezi mykotická onemocnění a původcem jsou plísně rodu *Aspergillus* (především *Aspergillus fumigatus*). Hlavním zdrojem infekce je krmivo infikované plísněmi. Plísněmi může být kontaminovaný povrch ptačích vajec a v průběhu inkubace dochází k prorůstání mycélií do zárodku a embrya v důsledku působení toxinů odumírají (Forejtek et al., 2013).

Akutně probíhá aspergilóza u bažantích kuřat. Klinické příznaky při chronické formě jsou dyspnoe, respirační šelesty, letargie a hubnutí. Chronický průběh s granulomatózními změnami je běžnější pro dospělé bažanty (Beklová et al., 1998).

3.6. Welfare zvíře

Při vypracovávání této bakalářské práce jsem chtěl zařadit i část, která se bude zabývat otázkami welfare. Při mém studijním oboru Welfare a ochrana zvířat totiž podmínky, ve kterých se zvířata chovají, a jak je s nimi zacházeno, jsou velice důležité.

Na otázku, co je to vlastně welfare se dá odpovědět různými větami. Většina z nich bude správná a každý si najde právě tu svou, která je pro něj nejpřijatelnější. Podle mého názoru, je velice povedené tvrzení pana Webstera (1999), který říká, že pohoda zvířete je určena jeho schopností vyhnout se strádání a zachovat si zdatnost.

Pro odchov lovné pernaté zvěře je hledisko welfare velmi důležité. Zvláště pak, v chovech polodivokých a umělých. Pokud je úroveň welfare na dobré úrovni, dá se předpokládat, že bude dobrá snáška slepic a kachen, sníží se ztráty zvířat, která budou lépe prosperovat.

Webster (1999), uvádí pět svobod zvířat:

- 1) Svoboda od žízně, hladu a podvýživy – bezproblémovým přístupem k čerstvé vodě a krmivu dostávajícímu k zachování plného zdraví a síly.
- 2) Svoboda od nepohodlí – poskytnutím vhodného prostředí včetně přístřeší a pohodlného místa k odpočinku.
- 3) Svoboda od bolesti, zranění a nemoci – pomocí prevence nebo rychlé diagnózy a léčení.
- 4) Svoboda uskutečnit normální chování – poskytnutím dostatečného prostoru, vhodného vybavení a společnosti zvířat téhož druhu.
- 5) Svoboda od strachu a úzkosti – zabezpečením podmínek, jež vylučují mentální strádání.

Pro zlepšení pohody zvířat chovaných ve voliérách a klecích bych navrhoval vybavit tyto „ubytovací“ prostory dostatečným počtem prostředků pro hřadování.

Jestliže by byl koncept pěti svobod akceptován, myslím si, že úroveň welfare by byla na dobré úrovni.

3.6.1. Minimální standardy pro chov bažantů a kachen

Vzhledem k tomu, že názory na minimální velikost prostorů pro chov bažantů obecných a kachen divokých se různí a bohužel jsem nenalezl, jaké minimální požadavky by prostory pro zvěř měly mít, rozhodl jsem se, že do Své bakalářské práce pro názornost zařadím vyhlášku č.208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat a to z toho důvodu, že bažant obecný a kachna divoká mají podobné biologické, fyziologické a morfologické vlastnosti jako kur domácí a kachna domácí. Podle mého názoru by v chovech bažantů a divokých kachen měly být minimálně srovnatelné podmínky, jako u chovu hospodářské drůbeže.

3.6.1.1. Minimální standardy pro ochranu nosnic v alternativních chovech

§ 8

Podle vyhlášky č.208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat se udává že:

Všechny nově budované nebo rekonstruované alternativní systémy chovu a všechny systémy chovu poprvé uváděné do provozu musí splňovat pro všechny nosnice následující požadavky

- žlábkové krmítko poskytující nejméně 10 cm délky krmného prostoru na jednu nosnici, nebo kruhové krmítko poskytující nejméně 4 cm délky krmného prostoru na nosnici,
- nepřetržitou žlábkovou napáječku poskytující 2,5 cm délky napájecího prostoru na nosnici, nebo kruhové napáječky poskytující 1 cm délky napájecího prostoru na nosnici,
- tam, kde se používají kapátkové nebo kalíškové napáječky, nejméně jedna taková napáječka pro každých 10 nosnic. Tam, kde jsou instalována napájecí zařízení, musí mít každá nosnice v dosahu nejméně dvě kapátkové nebo kalíškové napáječky,

- nejmeně jedno hnízdo pro každých 7 nosnic. Pokud se používají skupinová hnízda, musí být nejmeně 1 m² hnízdního prostoru pro maximálně 120 nosnic,
- přiměřené hřady, bez ostrých okrajů, skýtající nejmeně 15 cm na jednu nosnici. Hřady nesmí být instalovány nad stelivem a vodorovná vzdálenost mezi hřady a stěnou musí být nejmeně 20 cm,
- nejmeně 250 cm² prostoru se stelivem na jednu nosnici, přičemž stelivo zabírá nejmeně jednu třetinu plochy.

Podlaha musí být konstruována tak, aby poskytovala přiměřenou oporu každému z dopředu směřujících prstů obou běháků.

3.6.1.2. Minimální standardy pro ochranu kachen, hus, krůt § 6

Podle vyhlášky č.208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat se udává že:

- Při provádění prohlídek hejna nebo skupiny kachen, hus nebo krůt nesmí docházet ke zbytečnému hluku nebo rušení.
- Podlaha musí poskytovat dostatečnou plochu k tomu, aby všechny kachny, husy nebo krůty mohly odpočívat zároveň, a musí být pokryta vhodnou podestýlkou. Podestýlka musí být poskytnuta a udržována, pokud je to možné, v suchém, drolivém stavu, aby se kachny, husy nebo krůty mohly udržovat v čistotě.
- V případě volného výběhu musí být zajištěn volně přístupný přístřešek určený k ochraně kachen, hus nebo krůt před nepříznivými klimatickými podmínkami.
- Velikost prostoru pro kachny, husy a krůty musí být taková, aby byly splněny jejich požadavky na prostředí, s ohledem na jejich věk, pohlaví, živou hmotnost, zdravotní stav a jejich potřebu volnosti pohybu a projevů normálního sociálního chování daného druhu.

3.7. Myslivecká statistika

V této části bakalářské práce jsem chtěl zhodnotit, zda počty ulovených a vypouštěných bažantů a kachen za poslední roky klesají, nebo se zvyšují. Proto jsem zde zařadil mysliveckou statistiku, od roku 2008, po rok 2014 a zaměřil jsem se na počet ulovených, odchycených a uhynulých kusů zvěře bažantí a kachní a dále na počet jedinců vypouštěných z důvodu zazvěřování (dospělá zvěř) a na počet jedinců mladé zvěře vypuštěné z krotkých a polodivokých chovů.

Tabulka č. 2 - Myslivecká statistika pro rok 2008

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos.zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	398 663	1 378	13 842	169 840	228 885
Bažant obecný (slepice)	192 852	4 043	14 449	36 779	201 937
Kachna divoká	315 773	0	4 828	14 038	187 261

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2008.pdf

Tabulka č. 3 - Myslivecká statistika pro rok 2009

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	342 820	483	19 513	140 010	209 277
Bažant obecný (slepice)	184 622	1 250	18 514	30 345	183 836
Kachna divoká	286 024	0	4 547	10 192	160 894

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2009.pdf

Tabulka č. 4 - Myslivecká statistika pro rok 2010

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	337 070	948	16 721	105 669	198 618
Bažant obecný (slepice)	188 539	1 385	17 346	89 365	175 585
Kachna divoká	272 304	118	8 828	7 626	173 966

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2010.pdf

Tabulka č. 5 - Myslivecká statistika pro rok 2011

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	330 999	1 121	12 204	67 559	261 452
Bažant obecný (slepice)	190 811	1 256	11 529	49 747	238 016
Kachna divoká	277 390	0	7 461	10 622	185 039

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2011.pdf

Tabulka č. 6 - Myslivecká statistika pro rok 2012

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	333 994	380	8 486	116 990	199 749
Bažant obecný (slepice)	183 263	772	6 478	97 935	180 885
Kachna divoká	268 751	0	5 887	12 571	162 486

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2012.pdf

Tabulka č. 7 - Myslivecká statistika pro rok 2013

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	287 306	581	9 687	75 318	216 793
Bažant obecný (slepice)	170 614	627	7 360	49 458	191 329
Kachna divoká	256 375	0	5 617	10 030	174 677

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2013.pdf

Tabulka č. 8 - Myslivecká statistika pro rok 2014

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	301 400	165	15 727	64 680	249 000
Bažant obecný (slepice)	176 905	683	15 632	37 436	231 199
Kachna divoká	262 345	36	5 911	15 835	177 813

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2014.pdf

Pro zajímavost uvádím ještě čtyři statistiky a to sice z let 1967, 1977, 1987, 1997.

Tabulka č. 9 - Myslivecká statistika pro rok 1967

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	696 410	0	9 085	22 054	
Bažant obecný (slepice)	89 086	0	19 797	12 771	
Kachna divoká	113 380	0	0	0	

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2014.pdf

Tabulka č. 10 - Myslivecká statistika pro rok 1977

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	838 324	15 397	26 064	27 526	
Bažant obecný (slepice)	83 494	51 567	49 288	33 799	
Kachna divoká	109 950	0	1 171	0	

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_1977.pdf

Tabulka č. 11 - Myslivecká statistika pro rok 1987

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	374 931	6 700	37 529	24 508	
Bažant obecný (slepice)	164 901	26 532	40 622	25 044	
Kachna divoká	153 091	0	3 971	7 761	

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_1987.pdf

Tabulka č. 12 - Myslivecká statistika pro rok 1997

Druh zvěře	odstřel	odchyt	úhyn	zazvěřování dos. zvěř	zazvěřování ml. zvěř
Bažant obecný (kohout)	268 452	6 688	13 345	52 197	
Bažant obecný (slepice)	131 732	7 176	13 717	49 493	
Kachna divoká	256 521	424	5 246	50 377	

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_1997.pdf

Tabulka č. 13 - Jarní kmenový stav 2008

Druh zvěře	Jarní kmenový stav sčítaný k 31.3
Bažant obecný (kohout)	80 758
Bažant obecný (slepice)	190 765
Kachna divoká	123 140

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2008.pdf

Tabulka č. 14 - Jarní kmenový stav 2009

Druh zvěře	Jarní kmenový stav sčítaný k 31.3
Bažant obecný (kohout)	70 370
Bažant obecný (slepice)	173 968
Kachna divoká	118 706

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2009.pdf

Tabulka č. 15 Jarní kmenový stav 2010

Druh zvěře	Jarní kmenový stav sčítaný k 31.3
Bažant obecný (kohout)	68 071
Bažant obecný (slepice)	155 539
Kachna divoká	119 762

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2010.pdf

Tabulka č. 16 - Jarní kmenový stav 2011

Druh zvěře	Jarní kmenový stav sčítaný k 31.3
Bažant obecný (kohout)	62 326
Bažant obecný (slepice)	147 552
Kachna divoká	119 916

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2011.pdf

Tabulka č. 17 - Jarní kmenový stav 2012

Druh zvěře	Jarní kmenový stav sčítaný k 31.3
Bažant obecný (kohout)	63 656
Bažant obecný (slepice)	144 785
Kachna divoká	121 403

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2012.pdf

Tabulka č. 18 - Jarní kmenový stav 2013

Druh zvěře	Jarní kmenový stav sčítaný k 31.3
Bažant obecný (kohout)	56 999
Bažant obecný (slepice)	127 537
Kachna divoká	115 361

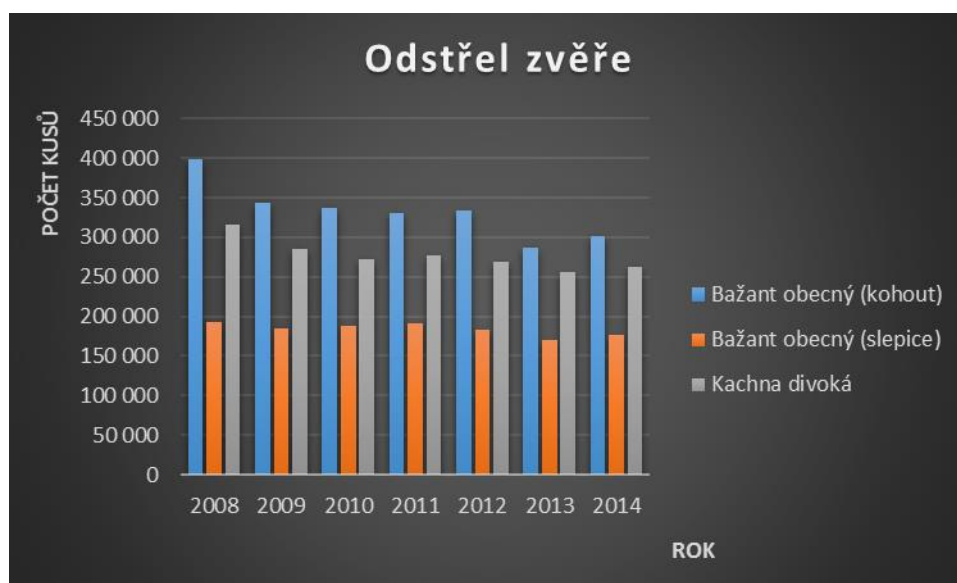
Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2013.pdf

Tabulka č. 19 - Jarní kmenový stav 2014

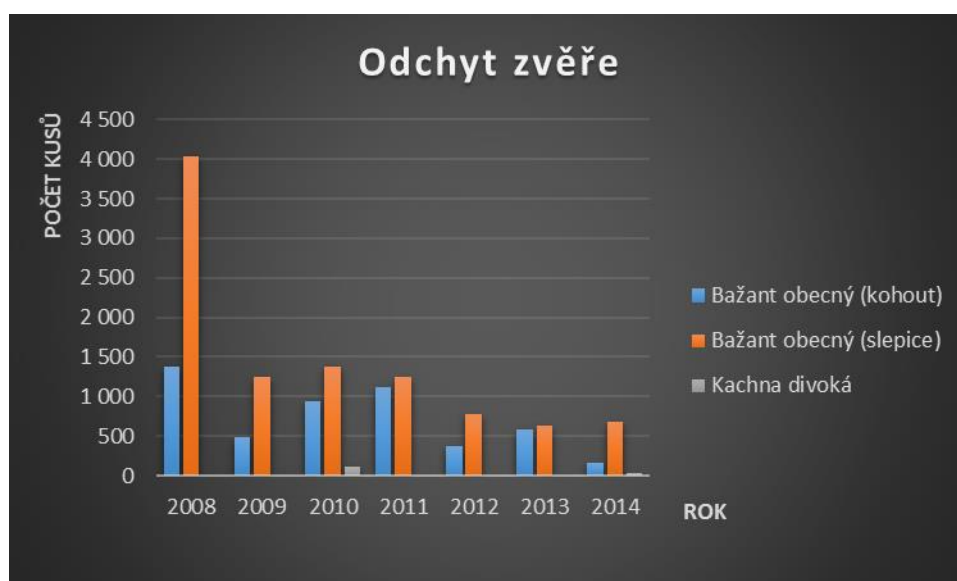
Druh zvěře	Jarní kmenový stav sčítaný k 31.3
Bažant obecný (kohout)	59 178
Bažant obecný (slepice)	129 053
Kachna divoká	116 785

Zdroj: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2014.pdf

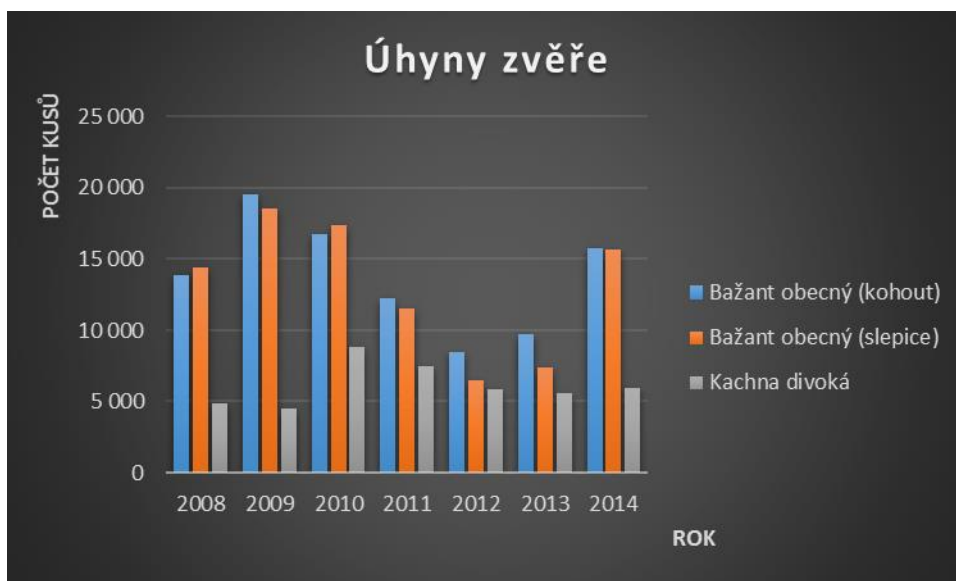
Graf č. 1 - Počty ulovených kusů od roku 2008 – 2014

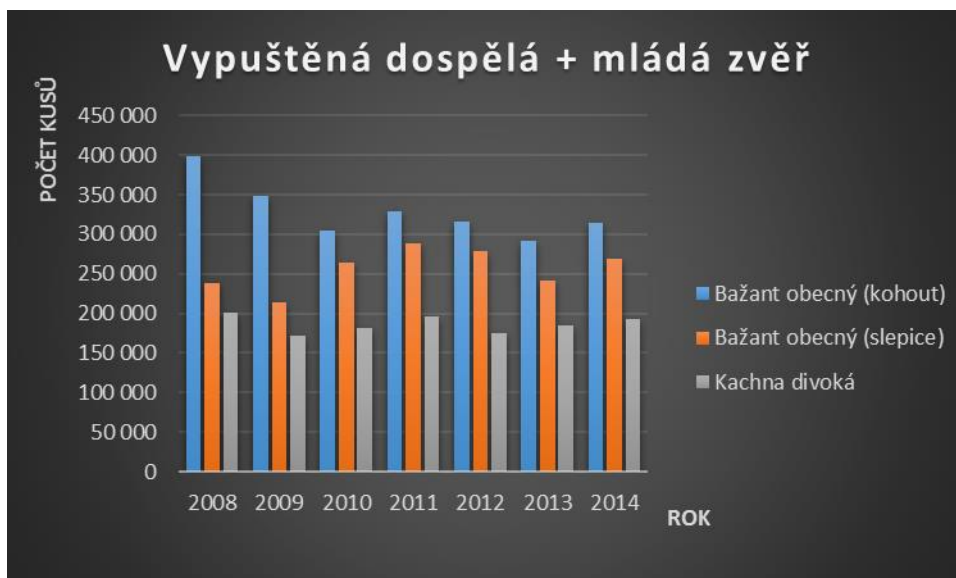
Graf č. 2 - Počty odchycených kusů od roku 2008 – 2014

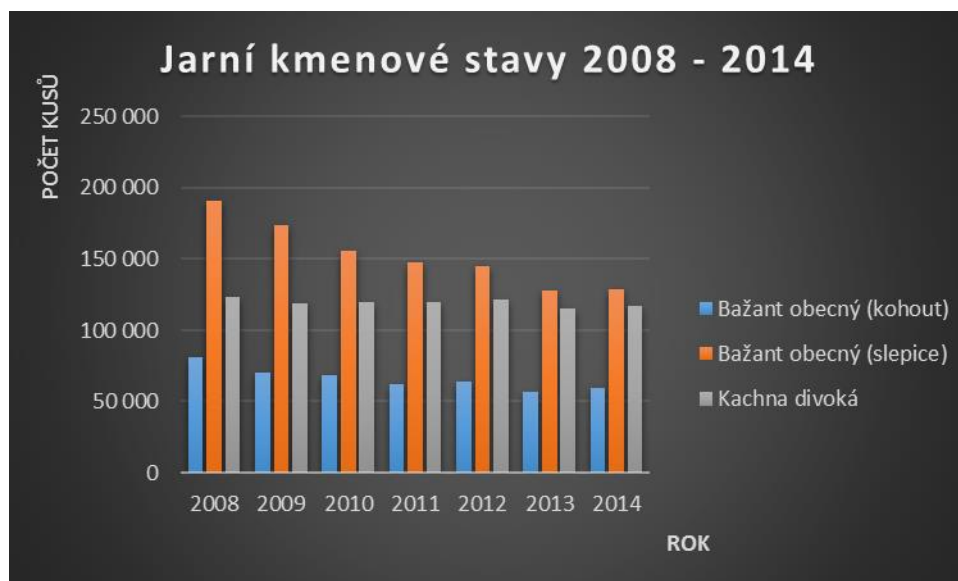
Graf č. 3 - Počty uhynulých kusů zvěře od roku 2008 – 2014

Graf č. 4 - Počty vypuštěných kusů mladé + dospělé zvěře za účelem zazvěření od roku 2008 – 2014.

Graf č. 5 - Jarní kmenové stavy 2008 – 2014

4. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo seznámení s lovnými druhy pernaté zvěře, včetně jejich způsobu života, krmení a rozmnožování. Utrídění informací o způsobech odchovu a dále vytyčení nejrozšířenější a nejzávažnějších chorob v chovech pernaté zvěře.

Se shromážděných informací vyplývá, že divoký nebo-li přirozený odchov je odchovem nepřírozenějším, bez zvláštních zásahů člověka. V takovýchto chovech bývá nízká mortalita, a jelikož jsou bažanti chováni na rozsáhlém území, choroby se vyskytují méně. Jako nevýhodou se jeví větší náklady na krmení a ochranu zvěře. Při polodivokém nebo – li usměrněném chovu se vybírají bažantím slepicím hnízda, vejce se umisťují do líhní a jelikož slepice nasedá znovu, to nám zajišťuje dvojnásobnou produkci vajec, avšak nevýhodou je neustálý sběr vajec ve snáškové období a náklady na líhně popřípadě kvalitní kvočny. Jako nejefektivnější chov považuji chov umělý (voliérový). Při tomto chovu dochází k produkci vajec od chovného hejna a následné líhnutí v líhních. Jako výhodu považují ochranu před predátory, snadná manipulace s hejnem avšak otázkou zůstává divokost takto odchovaných bažantů. V chovech pernaté zvěře si musíme dávat pozor na nemoci, které se mnohou vyskytnout. Na prvním místě je bezesporu prevence onemocnění, popřípadě včasná diagnostika a náprava vzniklé situace. Z utříděných statistických informací je patrné, že v roce 1977 se z drobné pernaté zvěře lovili hlavně kohouti, bylo jich uloveno 838 324 kusů, což je v průměru o 500 00 kusů více než v posledních letech, oproti tomu se lovalo 83 494 kusů bažantích slepic a 109 950 kusů kachny divoké, což je průměrně o polovinu méně než je tomu v současnosti. Je potřeba zmínit, že z hlediska náročnosti odchovu, ekonomického hlediska a slovitelnosti v současné době vychází jako vítěz kachna divoká. Její život je vázán na vodu. Tam kde je vypuštěna, tam setrvává, z toho důvodu je slovitelnost na daleko vyšší úrovni než u bažanta. Také odchov není tak pracný. I ekonomické hledisko nahrává právě kachně. Proto se podle mého názoru počty ulovených kachen od roku 1977 výrazně zvýšily. Oproti tomu lov bažanta kohouta se snížil. Mnou sledované období od roku 2008 do roku 2014 ukazuje, že počty ulovených kusů se pohybují v průměru okolo 330 000 kusů bažanta obecného kohouta (kromě roku 2008, kdy bylo ulovenou bez mála 399 000 kusů), od 170 000 do 190 000 u bažantí slepice a u divokých kachen se pozvolna počty ulovených kusů snižují. V roce 2008 se jednalo o 315 773 a v roce 2014 to bylo 262 345 kusů. K nejvyšším úhynům bažantů docházelo v roce 2009 (19 513 kusů kohoutů a 18 514 kusů slepic), naopak k nejnižším počtům úhynů docházelo v roce 2012 (8 486 kusů kohoutů a 6 478 kusů slepic).

Jestliže budeme dodržovat správné krmení, napájení, vhodné „ubytovací“ prostory, prevenci a přidáme i něco navíc (hřady, popeliště), bude úroveň welfare odpovídající a hodná životu.

5. Literatura

ANONYM. Zvířata v zoo: Bažant obecný. In: *Zoo Hluboká* [online]. 2013 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <http://www.zoohluboka.cz/bazant-obecny.html>

BEKLOVÁ, M. et al. *Lovná pernatá zvěř - ekologie, chov, choroby a veterinární zajištění chovu*. 1. vyd. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 1998. 177 s. ISBN 80-85114-32-1

BLÁHOVEC, B a A, KONFRŠT. Učební texty z předmětu Myslivost. In: *Učební texty z předmětu Myslivost* [online]. Písek, 2013 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: [file:///C:/Users/user/Downloads/myslivost%20-%20uebn%20texty%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/myslivost%20-%20uebn%20texty%20(2).pdf)

ČERVENÝ, J. et al. *Ottova encyklopedie Myslivost*. 2. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010, 591 s. ISBN 978-80-7360-895-8.

FOREJTEK, P. et al. *Zdravotní problematika zvěře: příručka pro mysliveckou praxi*. Vyd. 1. Brno: Středoevropský institut ekologie zvěře Institut ekologie zvěře VFU Brno, 2013. 232 s. ISBN 978-80-7305-652-0

HERČÍK, T a J, DVOŘÁK. Zvyšování hnízdních možností kachny divoké prostřednictvím hnízdních budek. In: *Myslivost.cz: stráž myslivosti* [online]. 2010 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2010/Cervenec---2010/Zvysovani-hnizdnich-moznosti-kachny-divoke-prostre>

Holář, J., 2015: osobní komunikace

HOLCROVÁ, M. Umělé líhnutí drůbeže: vše kolem něj. In: *Chovzvirat.cz* [online]. [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/clanek/369-umele-lihnuti-drubeze/>

HROMAS, J. et al. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000. 491 s. ISBN 80-86271-04-8.

HUMHAL, J. Zásady lovu a chovu bažantí zvěře. In: *Myslivost.wz.cz* [online]. 2006 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <http://www.myslivost.wz.cz/j.humbal.html#nahoru>

KADLÍKOVÁ, L. Bažant obecný - Phasianus colchicus. In: *Příroda.cz* [online]. 2005 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <http://www.priroda.cz/lexikon.php?detail=289>

LIŠČÁK, J. HOLUB HŘIVNÁČ - Columba palumbus. In: *Myslivost.cz: Stráž myslivosti* [online]. [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2007/Cervenec---2007/HOLUB-HRIVNAC---Columba-palumbus>

MIKULA, A. *Život naší zvěře*. 3 vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1957, 231 s. ISBN

MOHELSKÝ, M. Kachny divoké v umělém chovu. In: *Myslivost.cz: stráž myslivosti* [online]. 2014 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <http://myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2014/Cervenec---2014/Kachny-divoke-v-umelem-chovu>

MOTTL, S. *Myslivecká příručka*. 2., přeprac. vyd. Praha: SZN, 1970. 301 s. ISBN

PIKULA, J. et al. *Biologie a ekologie lovné zvěře České republiky*. 1. vyd. Praha: Agrospoj, 2002. 552 s. ISBN

PIKULA, J., 2015: osobní komunikace

RAKUŠAN, C. et al. *Základy myslivosti*. 1. vyd. Praha: SZN, 1979. 344 s. ISBN

VITULA, F., 2016: osobní komunikace

VYHLÁŠKA č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat. Sbírka zákonů, 2004, č. 69, s. 3240

WEBSTER, J. *Welfare : Životní pohoda zvířat aneb střizlivé kázání o ráji*. 1. vyd. Praha: Nadace na ochranu zvířat, 1999. 264 s. ISBN 80-238-4086-X

ZABLOUDIL, F. Bažant a koroptev, jejich životní potřeby v současnosti. In: *Myslivost.cz: Stráž myslivosti* [online]. 2008 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2008/Listopad---2008/Bazant-a-koroptev--jejich-zivotni-potreby-v-soucas>

ŽALMAN, V. *Základy mysliveckého chovu, péče a ochrany zvěře*. 1 vyd. Boskovice: Albert, 1994, 120 s. ISBN 80-85843-06-5.

6. Abstrakt

Způsoby odchovu lovné pernaté zvěře

Novotný, M.

Fakulta veterinární hygieny a ekologie

Veterinární a farmaceutická univerzita Brno

Tato bakalářská práce je zaměřena na způsoby odchovu lovné pernaté zvěře. Pernatou zvěř jsem si rozdělil do dvou skupin. První skupinou byla suchozemská pernatá zvěř a druhou skupinou byla vodní pernatá zvěř. Dva hlavní zástupci byli bažant obecný a kachna divoká. Seřadil jsem typy odchovů, jejich výhody a nevýhody. Podle mého názoru je nejlepší umělý (voliérový) chov, ale nejvíc divocí bažanti jsou v přirozeném chovu. V každém chovu pernaté zvěře je důležitá hygiena a prevence proti chorobám. V mé bakalářské práci jsem se věnoval i chorobám pernaté zvěře. Tyto choroby jsem si rozdělil na virové, bakteriální, parazitární a plísňové choroby. Dále jsem se zaměřil na welfare. Úroveň welfare je důležitá pro každý chov. Pokud bude welfare na dobré úrovni, zvěř bude spokojená.

Klíčová slova: pernatá zvěř, bažant obecný, kachna divoká, odchov, choroby, welfare

Abstract

Methods of rearing hunting game birds

Novotný, M.

Faculty of Veterinary Hygiene and Ecology

University of Veterinary and Pharmaceutical Sciences Brno

This bachelor thesis is focused on methods of rearing hunting gamebirds. I divided game birds into two groups. The first group was the terrestrial gamebirds and a second group was water gamebirds. The two main representatives were general pheasant and mallard. I marshalled types of rearing, their advantages and disadvantages. In my opinion, the best is artificial (aviary) breeding, but most are wild pheasants in natural breeding. In each rearing game birds is important hygiene and disease prevention. In my bachelor thesis i devoted diseases of gamebirds. I divided these diseases into viral, bacterial, parasitic and fungal diseases. Then I focused on welfare. Welfare level is important for each rearing. If welfare is good, the animals will be happy.

Key words: gamebirds, pheasant, mallard, rearing, diseases, welfare

7. Přílohy

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Zastoupení složek a jakostní znaky směsí BŽ.

Tabulka č. 2: Myslivecká statistika pro rok 2008

Tabulka č. 3: Myslivecká statistika pro rok 2009

Tabulka č. 4: Myslivecká statistika pro rok 2010

Tabulka č. 5: Myslivecká statistika pro rok 2011

Tabulka č. 6: Myslivecká statistika pro rok 2012

Tabulka č. 7: Myslivecká statistika pro rok 2013

Tabulka č. 8: Myslivecká statistika pro rok 2014

Tabulka č. 9: Myslivecká statistika pro rok 1967

Tabulka č. 10: Myslivecká statistika pro rok 1977

Tabulka č. 11: Myslivecká statistika pro rok 1987

Tabulka č. 12: Myslivecká statistika pro rok 1997

Tabulka č. 13: Jarní kmenový stav 2008

Tabulka č. 14: Jarní kmenový stav 2009

Tabulka č. 15: Jarní kmenový stav 2010

Tabulka č. 16: Jarní kmenový stav 2011

Tabulka č. 17: Jarní kmenový stav 2012

Tabulka č. 18: Jarní kmenový stav 2013

Tabulka č. 19: Jarní kmenový stav 2014

Seznam grafů:

Graf č. 1: Počty ulovených kusů od roku 2008 – 2014

Graf č. 2: Počty odchycených kusů od roku 2008 – 2014

Graf č. 3: Počty uhynulých kusů zvěře od roku 2008 – 2014

Graf č. 4: Počty vypuštěných kusů mladé + dospělé zvěře za účelem zazvěření od roku 2008 – 2014.

Graf č. 5: Jarní kmenové stavy 2008 – 2014

Obrázky:

Obrázek č. 1: Bažant kohout

Zdroj: <https://pixabay.com/cs/ba%C5%BEant-obecn%C3%BD-pt%C3%A1k-zem%C4%9B-pe%C5%99%C3%AD-593636/>

Obrázek č. 2: Bažantí slepice

Zdroj: <http://www.ppfoto.cz/galerie/ptaci/bazant-obecný-220.html>

Obrázek č. 3: Hnízdo bažantí slepice

Zdroj: http://nd01.jxs.cz/179/008/ffbef4c862_29978742_o2.jpg

Obrázek č. 4: Voliéra pro chov bažantů

Zdroj: <http://www.chovzvirat.cz/fotogalerie/fotografie/2127-voliery-pro-chov-bazantu/>

Obrázek č. 5: Kachna divoká – kačer a kachna

Zdroj: http://www.webspektrum.cz/wp-content/uploads/DSC_4798.jpg

Obrázek č. 6: Hnízdo kachny divoké

Zdroj: <http://www.biolib.cz/cz/image/id168718/>

Obrázek č. 7: Odchov divokých kachen

Zdroj: <http://www.prolov-pohori.cz/files/p1000831.jpg>

Obrázek č. 8: Botulismus u kachny divoké

Zdroj: <http://bglv1.orf.at/stories/127668>

Obrázek č. 9: Aviární tuberkulóza

Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5d/Avian_tuberculosis_5.jpg

Obrázek č. 10: Srostlice trvalá (syngamóza)

Zdroj: <http://www.zoologie.frasma.cz/mmp%200209%20hlistice/hl%C3%ADstice.html>

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Jsem si vědom, že:

- odevzdáním závěrečné práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby
- moje závěrečná práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí
- na moji závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jméno a příjmení autora: Milan Novotný

Název práce: Způsoby odchovu lovné pernaté zvěře

V Brně dne: 18. března 2016

Podpis autora

1) Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a záznamu o průběhu a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 60:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez závažného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

POTVRZENÍ AUTORA

Svým podpisem potvrzuji, že písemná verze mé bakalářské práce je shodná se souborem v pdf formě uloženým pod stejným názvem v Informačním systému STAG, příp. na předaném nosiči (CD, DVD).

Jméno a příjmení autora: Milan Novotný

Název práce: Způsoby odchovu lovné pernaté zvěře

V Brně dne: 18. března 2016

Podpis autora